

ALEJANDRO LABAKA ETA INES ARANGO

Martiri Berriak

Ecuador'eko Gotzaien Konferentzi'ko Batzar-gelan. indioen lantza bat dago orman esegita, onela dioten itz auekin:

"Le atravesó el costado con la lanza (Jn 19,34). / A la memoria del queridísimo Hermano Monseñor Alejandro Labaka Ugarte O.F.M.Cap.. Obispo Vicario Apostólico de Aguarico. Llevado de su amor misionero entregó su vida el 21 de julio de 1987 a manos de quienes quería, como Buen Pastor, proteger y salvar. El ejemplo de su caridad suprema (Jn 15,13) significará siempre para los miembros de la Conferencia Episcopal Ecuatorial un apremiante llamado a servir y evangelizar con preferencia a nuestros hermanos indígenas (Quito. 10 de agosto de 1987)."

Eriotzaren seigarren egunera, Beizama'n egin ziran illetak. Garaigordobil, gotzaia buru zala, beste ogeita amar apaiz lagun zituala. Andik bi egunera (29-VII-1987) Donostia'ko katedralean, egin zan beste orrenbeste. Jose María Gotzaia eta 66 apaizekin. (Aldiskari Nagusia Donostia'ko Gotzaitgia. 438 zn. XXXVIII (1987) 888-91 orrialdeetan).

Beizama

Intxur-menditik beera Azpeiti'ra dijoan bidean kokatzen da Beizama'ko errixka eta bertan jai() zan Alejandro 1920'garrengo Apirillaren 19'an, bederatzia seme-alaba izan zuen baserrian. Bera baño bi urte zaarragoa zan Manuel. bere anaia, joan zan lenago Alsasu'ko Kaputxi-noetara. Gero, bera. Andik Sangüesa eta bertan egin zuen bare profesioa eta izena Manuel (bere anaiaren izena) de Beizama, artu zuen. Gerora, bere izen berberarekin ezagutuko genduan: Alejandro Labaka, alegia.

Emezortzi betetzeko, gerraren irugarren urtean, ots egin zioten kaki jaztera. Ez ziran egun onak eta Regimiento América'tik Teruel'go frentera bialdu zuten, Muela de Sarrion'era. Andik Valencia artu arte. La Quinta del Biberrón deitzen giñun, talde gaztetxo arrei; ez zan iñor entxufatu; oso-osorik joan ziran danak Aragoi eta Kataluña-alderuntz, burrukarik gogorrenak zeuden tokietara.

Soldaduzka-bearrak amaituta, berriro komentura, apaiztu arteko guztian. Egun on eldu zan 1945'ko abenduaren 22'an. Andik bi urteetara, 1947, berak eskatuta, Txina'rako aukeratu zuten; bertan egon zan. 1953'garrean Mao'k txera bialdu arte. Txina'k biotza ikutu zion. Ez zitzaion burutik galdu sekulan. Egun aietan Kaputxi-noek Misio berri bat iriki zuten Ecuador'eko Amazonia'n eta ara joan nai izan zuan, beti mixiolaritzan jarraitzeko.

Mixiolari Ecuador'en

Quito eta Guayaquil'en linean ibilli ondoren. 1965'ean Aguarico'ko Prefecto Apostólico izendatu zuten Erroma'n. Vaticano II'go Konzilioa aurrera zijoan, Aita Santu Joan XXIII agindu au eman zuanean: Datortela Prefecto <Apostolico gurtiak Batzar Nagusi onetara. Orrelaxe joan zan Alejandro Erroma'ra. Bare izenpe au "Ego Manuel de Beizama, Labaca Ugarte" amaika dokumentuetan dago; oien artean, "Ad Gentes" agirian. Garai aretan oraindik Manuel de Beizama zeritzan, gerortik artu zuan bere benetako izena: Alejandro Labaka Ugarte.

Estabaida batean artu zuen parte Erri Txikien eskubi-deen aide ("defensa de los derechos de las minorías étnicas) eta berarekin batera beste auek: Larrañaga eta Olano, kaputxinoak eta Gotzai auek: Tarancón (Oviedo), Jubany (Gerona), Pildain (Canarias), Garaigordobil (Los Rios). Anasagasti (El Beni-Bolivia): danctara, ogei Konzilio'ko guraso. Zer nai zuten? Gai on-etarako agirian zeatzago eta luzeago erri txikien aldeko eskubideak, argitzeko, "Pacem In Tenis" enziklikaren arauera.

Burruka gizon adanak puskatu arte eta azkenik barruko pakea galduta, gorputzez eta buruz nekatuta, Prefektutza Apostolikuari bizkar eman zion eta lagatzeko eskatu zuan. Eman ere eman zien eskatutakoa (1970-VI- I I).

Ondorengo, urteetan, Amazonia aldean Ian egiten du indioen artean: 1977'an Huaorani, indio taldea, bere kontu artzea agintzen diote. Amazonia'ko Misio aren buru ere ebin zuten iru urterako (1979-82) eta berriro ere artarako aukeratu. 1984'ean Gotzai egin zuten Aguarico'ko Elizaren Vicario Apostolico.

Huaorani'ko Senitarte

Gotzai izendatu baño leen, Huaorani erria bare eskuartean ipiñi ziotenean, lenengo lana izan zan, bertako famili batean bare burua txertatzea. Bertako "aragia" artzea, huaorani biurtzea, Jainko'aren Semea giza-aragia artu zuan bezela. Ori egin zuan 1976'gn. Urteko Gabonetan. Barak orren berri erderaz eman zuan eta euskeratu ezkerro, daukan "sorginkeria" galduko Juke. Ona nola esaten digun, biotza eskuetan dardaraz duela, gaua aien txabolan pasa ondoren:

"Se hizo un nuevo silencio hasta que clareó el día.

Me levanté inundado de una gran alegría. Tal como estaba en paños menores, me adelanté hasta el jefe de la familia. Inihua y Pahua, su señora; jun-

ELEIZEA

to a mí se hallaba ya el hijo mayor. Con las palabras "padre, madre, hermanos y familia" me esforcé en explicarles que ellos, desde ahora, constituían mis padres, hermanos; que todos eramos una misma familia. Me arrodillé ante Inihua y él puso sus manos sobre mi cabeza, frotando fuertemente mis cabellos, indicándome que había comprendido el significado del acto. Hice otro tanto con Pahua llamándole "Boto haca" (mi madre): ella posesionada de su papel de madre, me hizo una larga "camachina". dándome consejos. Luego puso sus manos sobre mi cabeza y frotó con fuerza mis cabellos.

Me desnudé completamente y besé las manos de mi padre y de mi madre Huaorani y de mis hermanos, reafirmando que somos una verdadera familia. Comprendí que debía despojarme del hombre viejo y revestirme más y más de Cristo en estas Navidades. Todo se desarrolló en un ambiente de naturalidad y emoción profunda, tanto para ellos como para mí. sin poder adivinar todo el compromiso que este acto puede entrañar para todos.

Me vestí de nuevo y ellos comenzaron a preguntarme cómo se llamaba mi padre, mi madre y mis hermanos. Esto me sirvió para decir los nombres de mi padre, madre y mis hermanos, añadiendo que, además, ahora tenía a ellos de padre, madre y hermanos.

Fueron ellos los que me hicieron caer en la cuenta del parecido de los nombres de mis padres con los suyos: "Ignacio/Inihua. Paula/Pahua"

Cuando llegaron otras familias noté que Inihua les describía lo sucedido y volvían a preguntarme los nombres de mis padres y hermanos".

Andik urte batzuetara, Gotzai sagaratu zutenean, 1984-XII-9. here itzaldiak, an agurtu zitun anai arrebak: "Felisa, Kontxita eta lkañi maite maiteak"; baita ere Huaoraniko familia ere: "auto bara, buto mepo. huaorani memorani...". Baña, Txina ere gogoratu zuan, berarekin maite-minduta bait zebillen oraindik, amesetan noiz ara joango, indio kristauetz inguraturik, kristautasuna bertan zabaltzera...

Huaoraniko jendearekin izandako ar-emanak oso estuak eta ugariak izan ziran. Aietara join eta eiekin, beuren mizimodura, bizitzen saiatzen zan. Ango izkera kasettetan artu eta buruz ikasi: bertako eginda zegoen. Amar urte luze saiakera onetan. Mixiolarien laguntzarik ez zitzaion sekulan falta: baña, geien lagundu ziona Inés Arango izan zan. Alejandro Huaorani famili bateko senitarte eginda, urte betera, agertu zan Inés au mixio artara eta arrezkero Alejandro'rekin bat eginda ibilli zan Ian onetan.

Gotzai

Amar urte auetan Alejandro'k ez du bataio bakar bat egin, lagun talde aundia baldin ba'du ere. bertakoekin. Kristo da bere elburu eta indar-iturri. Erreketan-gora ibilaldi ugariak egin ditu mixiolarietako dituela. Azkenik,

elikoteroz egitea erabaki zuen, oianeko biotzeraiño eldu aal izateko.

Joan-etorri aidez eginda gero, erabakia artu zuten Gotzai Alejandro eta Inés Arango mixiolaria, jetxiko zirala, oianeko zabalgunek batera, indio berriekin ar-emanetan jartzeko. Uztaillaren 20'an, astelena. Jeisterako tramankuluak akatsen bat izan, eta ondorengo egunerako utzi bear izan zuten. Ogeita lau orduko atzerapen onetan, denbora pasa. erregali guztiak aztertu zituzten: eltzak, aisto luzeak, manta eta soñeko, janariak...

Ogeita batean, goizeko amar t'edietan, irtetzen du elikoteoak. Ordu erdi bear dute. oianean zear. Tagaeri'tarren txaboletara eltzeko. Erdiko enparantzan jeisten dituzte biak, Ines eta Alejandro euren erregaliek. Zeruan aize-gaillua ikustean, beko indio guztiak izkutatu dira. Jeisten dira Inés eta Alejandro eta bi eskuak ao-parean, deika asten dira: Zuen lagunak gera, emen gaude, zuengana etorri gera... Zeru-ontzia badoa eta biar etorriko dira, egi pozgarri aukustera.

Etorri ziran, etorri. Zer ikusteko'?. Alejandro'ren gorputza billotsik, lurrean luze, amabost lantza bularrean, lora-sorta baten antzera, eta bere aldamenean, Inés iru lantza bioz-ondoan. Irriparra biak ezpañetan. Alta Goldaraz, Alejandro'ren lagunak, 15 lantza atera orduko, soldaduek iru atera zituzten aurretik. Beraz, 15 ez, baizik 18 sartu zizkiten Alejandro gotzaiari.

Zer gertatu zan? Naaste-borraste bat dago erdian eta arazoa naiko illuna da. Dana dala, eurak naita joan ziran Tagaeri aietara, maite zituztelako, Huaorani zirelako, eta Huaorani erria "eurena" zalako...

21-VII-1987 / 21-VII-1996

Eriotzaren bederatzigarren urte-mugan, "Vicariato Apostólico de Aguatico"ren katedralean. Coca'ko Elizan, iriki da "proceso canónico diocesano", asiera emanek, aldarretara, bi martin auek, eramateko ekintzari. Ecuador'eko Gotzai gurtiak, 1994'ko otsaillaren 23'an izenpetuta, Aita Santu Juan Pablo II'garrenari bidaldutako eskutitz batekin eman zioten asiera ekintza orreri.

Badu Aita Santuak munduari "Tertio Milenio Adveniente" izeneko here Eskutitz bat bialtzeko, martin zerrenda luze bat munduari eskeiñiz. Or azaldu bear dute, martin berri-benn auen izenak, Alejandro eta Ines. Merezi du gizon onen bizitza eta kristau-joera munduak ezagutzea, geure sinismenaren eutsigarri.

Asmo oiek lortzeko, indar asko du Ecuador'eko Gotzai gurtien eskabidea eta eurok eskatu dute, Alejandro eta Ines, aldarretarako bidean ipintzeko, mixiolari lanaren martin bezela eta danentzako eredu. Norbere bizitza besteen aide ematea da maitasunaren ezaugarririk aundiena. Orixe egin zuten Alejandro eta Ines'ek.

ANES'ek
(SURGE'tik: mayo-junio 1996)